# ADANA BAROSU BAŞKANLIĞI

SAYI : 2022/128

Tarih : ..1..../..02./202.2

KONU :

**VALİLİK MAKAMIN'NA**

**ADANA**

**KONU :** TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık)'na ait 20.10.2021 tarih ve 2021/15105-S.21.241179 sayılı "***Avukatların bilgi ve belge inceleme taleplerinin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2. Maddesi kapsamında yerine getirilmesi hakkında***" verilen Tavsiye Kararının Sunulması ve **Trafik Tescil ve Şubelerine – Tapu ve Nüfus Müdürlüklerine** gereği için yazı yazılması talebidir.

Avukatların bilgi ve belge inceleme taleplerinin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2.Maddesi kapsamında yerine getirilmesi gerekliliği ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı hakkında 30.04.2021 tarihinde TBMM Kamu Denetçiliği Kurumuna (Ombudsmanlık) başvurusu yapılmış ve bu hususta 20.10.2021 tarihli karar verilmiştir.

Yapılan bu başvuru üzerine TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık) tarafından 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. Maddesi ve "*Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma*" başlıklı 74.Maddesi, 6328 sayılı Kamu Denetçisi Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevi*" başlıklı 5/1.Maddesi, 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu'nun "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 21.Maddesi, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "*Avukatlığın mahiyeti*" başlıklı 1. Maddesi ve " *Avukatlığın amacı*" başlıklı 2.Maddesi ile 27 Ağustos-7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da toplanan Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiş olan Avukatların Rolüne dair Temel Prensiplerinin (Havana Kuralları) 16. ve 21.Maddeleri kapsamında, başvuru "*Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk*" ile "*İyi Yönetim İlkeleri*" yönleriyle değerlendirilmiştir.

İşbu değerlendirmeler neticesinde 20.10.2021 tarihinde "***Avukat olan başvuranın, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2.Maddesi kapsamındaki bilgi ve belge inceleme talebinin mevzuata uygun olarak tekrar değerlendirilmesi ve bu yöndeki taleplerin etkin ve süratle sonuçlandırılması hususlarında"*** İçişleri Bakanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

**EK**'de sunduğumuz **TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık) tarafından 20.10.2021 tarihinde verilen 2021/15105-S.21.241179 sayılı Tavsiye Kararının dikkate alınarak Trafik Tescil Müdürlüğü ve Şubelerine – Tapu ve Nüfus Müdürlüklerine, Avukatların bilgi ve belge inceleme taleplerinin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2. Maddesi kapsamında yerine getirilmesi için yazı yazılmasına** bu hususta yapılan çalışmaların Başkanlığımıza bildirilmesini arz ve talep ederiz.

**Av.Semih GÖKAYAZ**
**Adana Barosu Başkanı**

**EKİ :** TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu Tavsiye Kararı

**Adres:** Adana Adalet Sarayı Kazım Karabekir 4264 Sk. No:30 H Blok K:1 01230 Yüreğir/ADANA
**Tel:** (0 322) 351 21 21 359 49 72 359 48 88 / **Faks:** (0 322) 359 44 26 **CMK Direk Hattı:** (0 322) 359 44 22
**Baro WhatsApp Hattı** : 0501 351 21 21 **Adli Yardım Bürosu Direk Hattı:** (0 322) 359 22 24 / **Adana Barosu Tesisleri:** 0530 692 00 83
**Bölge Adliye Mahkemesi Ziya Bey Avukatlar Salonu:** (0 322) 344 00 60
**Mail Adresi** :adanabarosu@adanabarosu.org.tr **Kep Adresi**:adanabaro@hs01.kep.tr **web**:http://www.adanabarosu.org.tr.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

**SAYI** : 2021/15105-S.21.24179

**BAŞVURU NO** : 2021/8956

**KARAR TARİHİ** : 20/10/2021

# TAVSİYE KARARI

**BAŞVURAN** :

Adres:

**BAŞVURUYA KONU İDARE** : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

**BAŞVURUNUN KONUSU** : Avukatların bilgi ve belge inceleme taleplerinin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesi kapsamında yerine getirilmesi hakkındadır.

**BAŞVURU TARİHİ** : 30/04/2021

## I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

**1.** Başvuran, Ankara Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yaptığını, 08/04/2021 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne giderek avukatlık kimliğini ibraz etmek suretiyle avukatlık görevinden kaynaklı olarak ihtiyati tedbir/haciz talebine esas alınmak üzere T.C. kimlik numarasını belirttiği bir vatandaşın adına kayıtlı araçlara ilişkin bilgi ve belgelerin incelenmesi konusunda talepte bulunduğunu, ancak ilgili idare tarafından talebinin, vekaletname ibraz etmesi gerektiği gerekçesiyle şifahi olarak reddedildiğini, ilgili görevlilere 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, belgelerden örnek talep edilmesinin vekaletname ibrazına bağlı olduğunu, kendi talebinin ise sadece bilgi ve belgeleri incelemek olduğunu ve dolayısıyla vekaletname ibrazının gerekmediğini belirttiğini, ancak buna rağmen bahse konu bilgi ve belgelerin incelemesine sunulmadığını, bunun üzerine Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne dilekçe ile tekrar başvurduğunu ancak talep ettiği bilgilerin 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21'inci maddesi kapsamına girdiğinden bahisle verilmesinin uygun bulunmadığını, oysa 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun özel kanun niteliğinde olup genel kanun niteliğinde olan 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndan önce uygulanması gerektiğini, buna ilişkin emsal yargı kararlarmın da bulunduğunu, kaldı ki kendisinin yapmış olduğu başvurunun bilgi edinme başvurusu olmadığını, Avukatlık Kanunu'nun verdiği yetki uyarınca mesleğini icramn ve mesleki hakkın kullamlmasmın bir gereği olduğunu, idarelerin bu şekildeki işlemlerinin avukatlara kanun ile tamnan yetkinin keyfi ve bilinçsizce sınırlandırılmasına yol açtığını, bu sebeple avukatların kamu kurumlarından bilgi ve belge toplama hususunda büyük zorluklar yaşadıklarını belirterek 1136 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü göz önünde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

Kavaklıdere Mah. Zeytindalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA
Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65
e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr
Kep Adresi: kamudenetciligikurumu@hs01.kep.tr

bulundurularak avukatların görevinin icrası sırasında gerek duyduğu bilgi ve belgelerin incelemelerine sunulmasının sağlanmasını talep etmektedir.

## II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

**2. İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28/06/2021 tarihli ve 14334 sayılı yazısı ve eklerinde özetle;** başvuranın T.C. kimlik numarasını verdiği vatandaşın adına tescilli bulunan araçlarla ilgili bilgi talebinde bulunduğu, Emniyet Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğinin 17/05/2005 tarihli ve 12597 sayılı görüş yazısında; sürücülere ait bilgi ve belgelerin, kişinin izin vermesi hali hariç bizzat kendisinin ya da yasal temsilcisinin başvurusu veya yargı organlarınca talep edilmesi veya trafikle ilgili mevzuatta verilebileceği öngörülen durumlar haricinde başkalarının bilgi ve kullanmına sunulmasının uygun olmayacağının belirtildiği, görüş yazısı göz önünde bulundurularak başvuranın bilgi talebinin; vatandaşın vekaletnamesinin bulunmadığı, talep edilen bilgilerin 4982 sayılı Kanun'un 21'inci maddesi kapsamına girdiği ve 1136 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde saklı tutulan diğer kanunlardaki özel hüküm niteliğinde olduğu gerekçeleriyle uygun bulunmadığı açıklamalarına yer verilmiştir.

**3. Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirliğinin 23/06/2021 tarihli ve 15681 sayılı yazısında ve eklerinde özetle;**

**3.1.** 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasının gerekçesinde *"Savunmanın yargının temel unsurlarından birisi olduğu düşüncesinden hareketle, avukatlık mesleğinin günümüz koşullarına göre en iyi şekilde yapılabilmesi için Tasarıyla, avukatlara görevlerini yerine getirmelerinde yardımcı olacak kuruluşlara açıklık getirilerek bu kuruluşlardan bilgi ve belge toplama yetkisi verilmektedir."* denilmek suretiyle avukatlık mesleğinin ifası için gerekli olan bilgi ve belge toplama yetkisinin avukatlara verildiği, bu yetki çerçevesinde avukatların incelemek istedikleri bilgi ve belgeleri vekaletnameye gerek olmaksızın inceleyebilecekleri ancak söz konusu belgelerden örnek almak için vekaletname ibraz etmeleri gerektiği açıkça düzenlenmiş olduğu,

**3.2.** Adil yargılanma hakkının içinde yer alan temel bir hak olan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilmemesi için avukatların bilgi ve belge taleplerinin geciktirilmeksizin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, Yargı Reformu Strateji Belgesi içinde önemli bir başlık olan yargılama sürecinde hedef süreler uygulamasının da bu sayede desteklenmiş olacağı,

**3.3.** Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 27/05/2019 tarih ve E.2018/3834, K.2019/8944 sayılı kararında 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun sadece avukatlar için değil, avukatlar dışında ilgili görünen tüm muhataplar için de (özel ve kamu tüzel kişilikleri dahil olmak üzere) uymaları gereken kuralları düzenlediği, banka çalışanlarının, vekaletname ile başvuran mirasçı vekiline vefat eden babasının sigorta evraklarını vermemesi eyleminin, görevi kötüye kullanma suçu oluşturduğu iddiası ile yeterli şüpheyi oluşturacak delil olması halinde kamu davası açılabileceğine işaret etmekte olduğu,

**3.4.** Avukatların üstlendikleri işleri özen yükümlülüğü çerçevesinde yerine getirebilmeleri için gerekli olan bilgi ve belgelerin ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesi gereğince verilmesi gerekli olup işbu kurum ve kuruluşların Avukatlık Kanununun 2'nci maddesini işlevsiz hale getirme yönündeki uygulamalarının haksız ve hukuka aykırı olduğu, kurum ve kuruluşların 5237 sayılı Kanun'un 257'nci maddesinde tanımlanan görevi kötüye kullanma suçu teşkil edebilecek nitelikte olan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

uygulamalarının hak arama hürriyetine aykırılık teşkil ettiği, vatandaşın mağduriyetine ve dava sürelerinin uzamasına yol açabildiği,

ifade edilmiştir.

## III. İLGİLİ MEVZUAT

**4. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;**

**4.1. "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36'ncı maddesinin birinci fıkrasmda:** *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."*

**4.2. "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74'üncü maddesinde:** *"...Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler...",*

**5. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevi" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası:** *"Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.",*

**6. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun; "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 21'inci maddesinde:** *"Kişinin izin verdiği hâller saklı kalmak üzere, özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, meslekî ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır..."*

**7. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun;**

**7.1. "Avukatlığın mahiyeti" başlıklı 1'inci maddesinde:** *"...Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder."*

**7.2. "Avukatlığm amacı" başlıklı 2'nci maddesinde:** *"Avukatlığm amacı; hukuki münasabetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır.*

*Avukat bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eder.*

*Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına bağlıdır. Derdest davalarda müzekkereler duruşma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabilir."*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

**8. 27 Ağustos-7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da toplanan Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiş olan Avukatların Rolüne Dair Temel Prensiplerinin (Havana Kuralları);**

**8.1. 16'ncı maddesinde:** *"Hükümetler avukatların; a. Hiçbir baskı, engelleme, taciz veya yolsuz bir müdahaleyle gerek karşılaşmadan her türlü mesleki faaliyeti yerine getirmelerini; ... sağlar."*

**8.2. 21'inci maddesinde:** *"Yetkili makamların ellerinde veya denetimleri altında bulunan gerekli bilgileri, dosyaları ve belgeleri, avukatların müvekkillerine etkili bir hukuki yardım verebilmelerini sağlayacak yeterli bir sürede ulaşmalarını temin etmek, kamu makamlarının görevidir. Avukatların bu belgelere en kısa sürede ulaşmaları sağlanır."*

Düzenlemelerine yer verilmiştir.

## IV. KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN'IN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

**9.** Yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuranın iddiaları, İdarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek hazırlanan Tavsiye Karar Önerisi Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

## V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

### A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

**10.** Ankara Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapan başvuran; avukatlık görevinden kaynaklı olarak ihtiyati tedbir/haciz talebine esas alınmak üzere T.C. kimlik numarasını belirttiği bir vatandaşın adına kayıtlı araçlara ilişkin bilgi ve belgelerin incelenmesi konusundaki talebinin, Ankara İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21'inci maddesi kapsamına girdiğinden bahisle reddedildiğini belirterek 1136 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uyarınca avukatların görevinin icrası sırasında gerek duyduğu bilgi ve belgelerin incelemelerine sunulmasının sağlanmasını talep etmektedir.

**11.** Anayasa'nın 36'ncı maddesinde herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu vurgulanmak suretiyle savunma hakkı güvence altına alınmıştır. Savunma hakkı, temel insan hakları arasında yer alan hak arama özgürlüğünün etkin bir şekilde kullanılması için vazgeçilmez olup adil yargılanma hakkının olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6'ncı maddesinde savunma hakkı adil yargılanma hakkının unsurları arasında sayılmış olup adil yargılamanın gerçekleşmesi için savunma hakkının etkin bir şekilde kullamlabilmesine imkân sağlanması gerektiği açıktır.

**12.** Medeni Usul Hukukumuzda taraflarca getirilme ilkesi geçerlidir. Bu ilke gereği taraflar kural olarak taleplerini dayandırdıkları iddia ve savunma vakıaları ile bunların doğruluğunu destekleyen delilleri mahkemeye bildirme sorumluluğunu taşımaktadır. Bu bakımdan, avukatın dava veya yargılama öncesinde dava malzemesi hakkında bilgi toplaması ve delil kaynaklarını araştırması gerekmektedir. Adil yargılamanın sağlanabilmesi için yargılamada uyuşmazlığa ilişkin bilgilerin toplanmasmda tarafların

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

birbiriyle veya üçüncü kişilerin taraflar ve mahkemeyle işbirliği yapması bu bakımdan büyük öneme sahiptir. Dolayısıyla; anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak ve en kısa sürede çözümlenmesi, hukuki sorunların ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanması, bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması ve hukuk devletinin işlerliğinin sağlanması bağlamında avukatlık mesleği yaşamsal bir önem taşımaktadır.

**13.** Avukatlık Kanunu'nun 2'nci maddesinde, avukatlığın amacının; hukuki münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamak olduğu belirtildikten sonra, aynı maddenin üçüncü fıkrasında, yargı organlarının, emniyet makamlarının, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıfların avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorunda oldukları, kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumların avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlü oldukları, bu belgelerden örnek alınmasının ise vekaletname ibrazına bağlı olduğu hükme bağlanmıştır. Bu husus, Havana Kurallarında da: "*Yetkili makamların ellerinde veya denetimleri altında bulunan gerekli bilgileri, dosyaları ve belgeleri, avukatların müvekkillerine etkili bir hukuki yardım verebilmelerini sağlayacak yeterli bir sürede ulaşmalarını temin etmek, kamu makamlarının görevidir. Avukatların bu belgelere en kısa sürede ulaşmaları sağlanır.*" denmek suretiyle ayrıca vurgulanmıştır.

**14.** Söz konusu düzenlemeler ile savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla kurum ve kuruluşlara, avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak ve kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmak yükümlülüğü getirilmiş ve sadece incelemeye sunulan belgelerden örnek alınması hususu vekaletname ibrazına bağlanmıştır. Dolayısıyla, kurum ve kuruluşların istenen bilgi ve belgeleri avukatların incelemelerine sunma yükümlülüğünün özel kanun hükümlerinde aksine istisnai düzenleme bulunmaması halleri ile sınırlandırıldığı görülmektedir. Avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunma yükümlülüğünün istisnası olan kurumların yasalarındaki özel hükümlere örnek olarak ise; 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun "Evrak ve defterlerin gizliliği" başlıklı 55'inci maddesi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun "Sırların Saklanması" başlıklı 73'üncü maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun "vergi mahremiyeti" başlıklı 5'inci maddesi verilebilir. Bu kapsamda, mezkûr Kanun'da yer verilen mercilerin, avukatın mesleğin ifası için gerek duyduğu bilgi ve belgeleri, aksine özel bir düzenleme bulunmadıkça, vekâletnameye gerek olmaksızın incelemesine sunması zorunlu olup ancak kanunlarda aksi bir düzenleme bulunması halinde avukatın bilgi ve belgelere erişim hakkı kısıtlanabilecektir.

**15.** İlgili mevzuatta avukatın bilgi ve belge inceleme prosedürünün nasıl gerçekleştirileceğine dair açık bir tammlama yapılmamış olup 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre avukatların kamu kurum ve kuruluşlarından isteyebileceği belgelerin sınırlarının ve içeriğinin ne olacağı konusunda düşülen duraksamanın giderilmesine yönelik Danıştay 1. Dairesinin 10/04/2002 tarih ve E.2002/26, K.2002/52 sayılı istişari kararında: "*...Avukatın bilgi ve belgeleri inceleme ve örnek alabilme hakkının sınırsız olmadığı, talebin karşılanması için öncelikle talep edilen bilgi ve belgeye avukatın mesleğini ifası için gerek duyması gerektiği, bunun yanında avukatın gerek duyduğu bilgi ve belge ifadesinde geçen "gerek" sözcüğünün "herhangi bir işin yapılabilmesinin bağlı bulunduğu şey anlamını içerdiği, gerek duymak eyleminin keyfi, hiçbir nedene bağlı olmaksızın bir şeyi istemek iradesi anlamına gelmediği, herhangi bir*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

*işin yapılabilmesine bağlı bir istemi anlatmakta olduğu, böyle olunca, yasa hükmü gereği, avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri hangi işin yapılabilmesine bağlı olarak incelemek istediğini, gerekliliği açıklayan nedenlerle birlikte belirtmesi ile bu belgelerin incelemesine sunulması gerektiği"* hususları belirtilmiştir

**16.** Aynı Kararda ayrıca: "*a) İncelemeye sunma, bilgi ve belgenin bulunduğu kurum ve kuruluş bünyesinde, gerektiğinde bir görevli eşliğinde uygun bir yerde gerçekleştirilmesi gereken bir işlevdir. b) İncelemeye sunma yükümlülüğünün, bilgi ve belgenin bulunduğu kurum ve kuruluş dışında bir yere veya şehre gönderilmesi suretiyle yerine getirilmesinin istenmesi, yasanın amacına uygun bir talep olarak değerlendirilemez. c) Avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgelerin kapsamı, avukatların görevleriyle ve gerek duyma ifadesiyle ilgili açıklamalarda belirtilen sınırlar içinde anlaşılmalı ve değerlendirilmelidir.*" Denmek suretiyle bilgi ve belge incelenmesi ve örnek alma işlemine dair prosedürün gerçekleştirilmesinde taraflarca göz önünde bulundurulması gereken hususular belirlenmiştir.

**17.** Danıştay 10. Dairesinin 20/04/2015 tarihli ve E.2011/8782, K.2015/1932 sayılı kararında ise: *"Uyuşmazlıkta, borçlu olan şahsa ait nüfus bilgilerinin alacaklı durumunda olan şirket vekilince icra takibinde kullanılmak üzere istenildiği hususunda tereddüt bulunmadığından, elde edilmemesi halinde hak arama özgürlüğünün kısıtlanması sonucuna yol açabilecek söz konusu bilgilere erişimin, davacı açısından hukuksal sonuç doğurduğu, bu nedenle hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durumda, borçlu olan şahsa ait nüfus bilgilerinin davacı şirket vekiline verilmemesine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır."* Denmek suretiyle talep edilen bilgi ve belgelerin avukatların incelemesine sunulmasının önemi vurgulanmıştır.

**18.** Sigorta avukatı olan davacının rücu işlemlerini başlatabilmek amacıyla sadece plaka bilgisine sahip olduğu kazaya karışan aracın sahibine ilişkin kimlik ve adres bilgilerinin tarafına verilmesi isteminin, 4982 sayılı Kanun'un 21'inci maddesine göre özel bilgi mahiyetinde olduğu gerekçesiyle reddedilmesi üzerine açılan davada ise İstanbul 2. İdare Mahkemesi tarafından verilen 23/11/2015 tarihli ve E.2015/1764, K.2015/2149 sayılı kararda: *"Anılan yasa hükümlerinin değerlendirilmesinden; belirtilen kurum ve kuruluşların avukatlara görevleri ile ilgili konularda yardımcı olmak, belge bilgileri incelemesine sunmak ve vekalet ibrazı ile de fotokopi vermek zorunda olduğu, bu durumun istisnasının ise özel yasalarında engel bir halin bulunması olduğu görülmektedir. Öte yanan, Avukatlık Kanunu özel bir yasa olup genel yasa niteliğindeki Bilgi Edinme Hakkı Kanunundaki hükümlerden önce uygulanır. Kaldı ki buradaki başvuru bir bilgi edinme başvurusu değil, Avukatlık Kanunu'nun verdiği yetki uyarınca yapılan bir mesleki hakkın kullanılması, meslek icrasının asgari gereğidir."* İfadelerine yer verilerek davacının talebinin davalı İdarece özel hayatın gizliliği gerekçe gösterilerek reddedilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

**19. Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamında somut olay değerlendirildiğinde;** avukat olan başvuranın 1136 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki bilgi ve belge inceleme talebinin Ankara İl Emniyet Müdürlüğünce bahse konu bilgi ve belgelerin 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21'inci maddesi kapsamına girdiğinden bahisle reddedildiği, oysaki başvuranın inceleme talebinde bulunurken avukatlık kimliğini ibraz ettiği ve avukatlık görevinden kaynaklı olarak ihtiyati tedbir/haciz talebine esas alınmak üzere bilgi ve belge incelemek istediğini belirttiği, yani başvuranın inceleme talebinin 4982 sayılı Kanun

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/

kapsamında bilgi edinme hakkının kullanılmasına yönelik bir başvuru olmadığı, 1136 sayılı Kanun'un verdiği hakkın kullanılmasına yönelik olduğu ve bu Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, mezkûr düzenlemeye bakıldığında ise avukatın kurum ve kuruluşlar bünyesindeki bilgi ve belgeleri inceleme talebinin ancak özel kanun hükümlerinde aksine istisnai düzenleme bulunması halinde reddedilebileceği, ilgili İdare tarafından ise bu yönde herhangi bir düzenlemenin gerekçe olarak sunulamadığı anlaşılmış olup başvuranın Avukatlık Kanunu'nun 2'inci maddesi kapsamındaki bilgi ve belge inceleme isteminin mevzuata uygun bir şekilde tekrar değerlendirilmesi ve bu yöndeki istemlerin etkin ve süratle sonuçlandırılması hususlarında İdareye tavsiyede bulunulması gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.

**B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme**

**20.** İyi yönetim ilkelerine, 28/03/2013 tarihli ve 28601 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6. maddesinde yer verilmiş olup; söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgeler bakımından idare tarafından süresi içerisinde işlem tesis edildiği; böylece "makul sürede karar verme ve kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi" ilkelerine uygun davranıldığı anlaşılmıştır. Buna karşılık, başvurana iletilen cevabi yazıda, idarenin kararına karşı hangi sürelerde hangi mercilere başvurulabileceğinin gösterilmediği anlaşıldığından "karara karşı başvuru yollarının gösterihmesi" ilkesine uygun davranılmadığı tespit edilmiş olup, idareye bu ilkeye de uygun davranması önerilmektedir.

## VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

**21.** 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17'nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup, Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

## VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Başvuranın, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 2'inci maddesi kapsammdaki bilgi ve belge inceleme talebinin mevzuata uygun olarak tekrar değerlendirilmesi ve bu yöndeki taleplerin etkin ve süratle sonuçlandırılması hususlarında **İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

**6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; İçişleri Bakanlığı tarafmdan bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,**

**Bu kararın; Başvurana, İçişleri Bakanlığına ve bilgi için Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına tebliğine,**

**Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.**

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: e8d7-97e5-9599 Belge Doğrulama Adresi: https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/